

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ($\bar{X} = 3.69$) ด้านภูมิทัศน์ ($\bar{X} = 3.66$) ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.63$) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.60$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.59$) และด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนควรปรับปรุงพัฒนาภูมิทัศน์ ให้น่าอยู่น่าเรียนอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 18.06 โรงเรียนควรจัดป้ายกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทันสมัย

ตามกิจกรรมวันสำคัญหรือประเพณีปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.72 และควรปรับปรุง
ซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ ให้สามารถใช้งานได้ทุกอาคาร คิดเป็นร้อยละ 6.25
ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อ
การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม
ภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม โดยบัญญัติไว้ใน
หมวด 4 มาตรา 23 (2) กำหนดให้การจัดการศึกษา “ต้องให้ความรู้และทักษะด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ
การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน”
ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 24 (5) “ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพ
แวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและ
ผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
จากข้อกำหนดดังกล่าว พอดีคาดคะเนได้ว่า สถานศึกษาน่าจะได้รับมอบหมายให้มีบทบาท
เป็นแกนนำในการมีส่วนร่วมในการจัดการ แก้ปัญหาสภาพแวดล้อมและทรัพยากร ตั้งแต่ระดับ
สถานศึกษา ชุมชน ประเทศและโลกจะกลายเป็นสถาบันหลักที่ให้ความรู้และประสบการณ์จริง
ในการจัดการ อนุรักษ์และพัฒนา รวมทั้งปลูกฝังจริยธรรมด้านสภาพแวดล้อมด้วย

สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรับภาระตั้งแต่ การให้ความรู้ สนับสนุนให้เกิดความรู้อัน
ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของ
สภาพแวดล้อม ปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อมและ ฝึกทักษะให้เกิดพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งต้องจะรับผิดชอบต่อคน
ในสถานศึกษาแล้ว ยังจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคคลและสภาพแวดล้อมนอก
สถานศึกษาด้วย สอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(สม.ศ.) ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมโดยกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาด้าน

กระบวนการ ในมาตรฐานที่ 15 ว่าสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน โดยมีตัวบ่งชี้คือ จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบปลอดภัย จัดระบบ ป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารเสพติด อาชญากรรม และอบายมุข จัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากร อย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน อย่างต่อเนื่องส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการจัด สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญ งานไว (2538 : 106 – 112) ได้ศึกษาได้ศึกษาการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่นแก่ผลการวิจัย พบว่าการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารจัดการ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูอาจารย์มีการจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สถิต นาสมนต์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงาน สิ่งแวดล้อมศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ดำเนินการทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ด้าน กายภาพ (2) ด้านการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูและนักเรียน (3) ด้านพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ของนักเรียนซึ่งการดำเนิน งานทั้ง 3 ด้าน มีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีมุมมองการบริหารแตกต่างกัน และกำหนดความสำเร็จ ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ คำจันทร์ อภิการัตน์ (2542 : 77 -79) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารของ ผู้บริหารในการจัดสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขต 9 โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านบริหาร

จัดการ ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับ บทบาทที่ทั้งสามด้านแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ประเด็นที่มีความถี่สูงสุด คือ โรงเรียนควรปรับปรุงพัฒนาภูมิทัศน์ให้น่าอยู่น่าเรียนอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งในการกล่อมเกลাজิตใจและฝึกรบมเด็ก และเยาวชนเพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดระยะเวลา ที่เด็กอยู่ในโรงเรียนเด็กจะต้องประสบกับสิ่งแวดล้อมและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่มาก กระทบต่าง ๆ อยู่เสมอ สภาพการบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและการส่งเสริมการจัด กิจกรรมสิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนและปลูกฝังกล่อมเกลาจิตสำนึกของเด็ก (ปราณี พันธุมสินชัย, 2541 : 53) กล่าวว่า “บรรยากาศของโรงเรียนเปรียบเสมือนครูที่พูด ไม่ได้ มีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้

โรงเรียนทุกแห่งย่อมปรารถนาให้นักเรียนของตนมีความสุขทั้งที่อยู่ที่บ้านและ ที่โรงเรียน” โรงเรียนจะต้องตระหนักว่าการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนจะ มีส่วนในการเสริมสร้างความคิดและคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ การศึกษาไม่ใช่ การเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต แต่เป็นการดำเนินชีวิตจริงไปพร้อมกับการเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงมีสภาพเป็นสังคมย่อยในสังคมใหญ่ และเป็นบ้านที่สองของนักเรียน เป็นแหล่ง จัดประสบการณ์ทางสังคมเหมือนหนึ่งการดำเนินชีวิตจริง การจัดสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน นอกจากจะเกิดจากการที่โรงเรียนตระหนักเห็นคุณค่าและความสำคัญที่มีต่อผู้เรียนโดยตรง แล้วยังมีผลต่อสภาพจิตใจของผู้สอนด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ เสรี ลาซโรจน์ (2546 : 60) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประจำวันใน สถานศึกษาได้ สถานศึกษาใดสามารถพัฒนาคุณภาพสภาพแวดล้อม เช่น จัดการงานอนามัย สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาได้มาตรฐาน พัฒนางานอาคารสถานที่ได้อย่างดี มีการจัดระบบ การรักษาความปลอดภัย ความสะอาด ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เอาใจใส่ ด้านสุขภาพในโรงเรียนเฟื่องฟูคุณภาพน้ำ อาหารและมลพิษด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สุขภาพอนามัยของคนในสถานศึกษาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ก็จะถูกสุขลักษณะ และมีความรู้สึกร่มเย็นและปลอดภัย เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในการดำรงชีวิตประจำวัน ตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ให้นำผลการวิจัยนี้ ไปเผยแพร่เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ เสนอความคิดเห็นแก่โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสถาบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประยุกต์ปรับใช้ในการจัดสภาพแวดล้อม

1.2 นำผลการวิจัยไปสรุประดับความคิดเห็นของรายการสอบถามด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปบูรณาการให้เหมาะสมกับสถานที่ในด้านสภาพแวดล้อมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะมีการเสนอหัวข้อวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตให้เหมาะสมภายในโรงเรียนตลอดจนภายในชุมชน

2.2 ควรจะมีการวิจัยโดยใช้กิจกรรมอย่างหลากหลาย ตลอดจนจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อหาแนวทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและปรากฏเด่นชัด แก่สังคม ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวอย่างที่ดีต่อไป